

رئيس المحققين شيخ صدوق (ع)

ترجمہ

استادین انصاریان

سرشناسه:	ابن بابویه، محمد بن علی، ۳۱۱-۳۸۱ ق.
عنوان و نام پدیدآور:	معانی الاخبار / مؤلف: شیخ صدوق؛ ترجمه و پژوهش: حسین انصاریان؛ ویرایش: جعفر آریانی
مشخصات نشر:	قم: دارالعرفان، ۱۴۰۲
مشخصان ظاهری:	جلد ۲
شابک:	۹-۷۹-۶۷۳۷-۶۰۰-۶۰۰-۹۷۸-۱ ج: ۱؛ ۵-۸۰-۶۷۳۷-۶۰۰-۶۰۰-۹۷۸-۲ ج: ۲
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیا
یادداشت:	کتابنامه.
موضوع:	احادیث شیعه - قرن ۴ ق.
شناسه افزوده:	انصاریان، حسین، ۱۳۲۳ - مترجم
شناسه افزوده:	آریانی، جعفر، ۱۳۴۱ - ویراستار
رده بندی کنگره:	BP ۱۲۹
رده بندی دیویی:	۲۹۷/۲۱۲
شماره کتابشناسی ملی:	۹۰۸۵۱۶۷

www.erfan.ir

معانی الاخبار جلد ۱

- مؤلف: رئیس‌المحدثین شیخ صدوق (ره)
- ترجمه و پژوهش: استاد حسین انصاریان
- ویرایش: جعفر آریانی
- ناظر فنی: سیدصیاءالدین پورمحمودیان
- ناشر: انتشارات دارالعرفان
- صفحه‌آرا: ابوالفضل کریمی
- تعداد صفحات: ۴۸۸ صفحه
- چاپخانه: خاتم الانبیاء
- تیراژ: ۵۰۰ دوره
- نوبت چاپ: دوم / تابستان ۱۴۰۲
- شابک دوره: ۹۷۸-۶۰۰-۶۷۳۷-۷۸-۲
- شابک جلد: ۹۷۸-۶۰۰-۶۷۳۷-۷۹-۹

کلیه حقوق محفوظ و در انحصار ناشر است

مرکز نشر دارالعرفان: قم - بلوار ۱۵ خرداد، انتهای خیابان فراشاهی،
 خیابان شعبانیان، بین کوچه ۹ و ۱۱ تلفن تماس: ۰۲۵۳۷۴۰۶۴۵۳
 همراه: ۰۹۱۹۶۵۲۲۰۲۴

(این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است)

قیمت دوره ۶/۰۰۰/۰۰۰ ریال

مقدمه ناشر

یکی از برجسته‌ترین محدثان و فقیهان نام‌آور شیعه محمد بن علی بن حسین بن بابویه قمی مشهور به شیخ صدوق رحمته الله علیه می‌باشد. ایشان ملقب به رئیس‌المحدثین نیز بوده است. مرحوم شیخ صدوق با جمع‌آوری روایات اهل‌بیت علیهم‌السلام و تألیف کتاب‌های ارزنده خدمت کم‌نظیری به اسلام و تشیع نموده است. حدود ۳۰۰ اثر علمی و کتاب من لایحضره الفقیه که یکی از کتاب‌های چهارگانه اصلی شیعه می‌باشد، از تألیفات این شخصیت علمی است. شیخ طوسی در کتاب الغیبه صفحات ۳۰۱ این چنین می‌نویسد: علی بن حسین بابویه با دختر عموی خود ازدواج کرده بود؛ ولی از او فرزندی به دنیا نیامد. او در نامه‌ای از حضور شیخ ابوالقاسم حسین بن روح تقاضا کرد تا از محضر حضرت نقیه الله رحمته الله علیه بخواهد برای او دعا کند تا خداوند اولاد صالح و فقیه به او عطا نماید. پس از گذشت مدتی از ناحیه آن حضرت این‌گونه جواب رسید: «تو از این همسرت صاحب فرزند نخواهی شد؛ ولی به‌زودی کنیزی دیلمیه نصیب تو می‌شود که از او دارای دو پسر فقیه خواهی گشت».

ولادت شیخ صدوق را در سال ۳۰۵ هجری و یا سال ۳۰۶ هجری نقل کرده‌اند. وفات شیخ صدوق در سال ۳۸۱ قمری بوده است. زادگاه وی شهر کریمه اهل‌بیت علیهم‌السلام قم و مدفن وی شهر ری می‌باشد. شیخ صدوق در سن ۲۲ سالگی پدر بزرگوارش علی بن حسین بن بابویه قمی رحمته الله علیه را که از برجسته‌ترین علما و فقهای زمان خویش بود از دست داد و پس از او وظیفه سنگین نشر احادیث آل محمد صلی الله علیه و آله به عهده شیخ صدوق قرار گرفت. شیخ صدوق از اساتید بزرگی چون: پدر بزرگوارش علی بن حسین بن بابویه قمی، محمد بن حسن بن احمد بن ولید، حمزه بن محمد بن احمد بن جعفر بن محمد بن زید بن علی علیهم‌السلام ابوالحسن محمد بن قاسم و

اساتید دیگر بهره برده است. برخی از علما معتقد هستند که او برای کمال علمی خویش از محضر ۲۵۲ نفر از اساتید استفاده کرده است. شیخ صدوق از بیش از ۷۰ عالم شیعی نقل حدیث نموده است. تربیت شاگردان برجسته در رأس آنان شیخ مفید از دیگر برکات وجودی شیخ صدوق می‌باشد. بزرگان شیعه پیرامون شخصیت او این چنین می‌نویسند:

شیخ طوسی رحمته الله در معرفی شیخ صدوق رحمته الله می‌گوید: «او دانشمندی جلیل القدر و حافظ احادیث بود. از احوال رجال کاملاً آگاه و در سلسله احادیث، نقادی عالی مقام به شمار می‌آمد. بین بزرگان قم از نظر حفظ احادیث و کثرت معلومات مانند نداشت و در حدود سیصد اثر تالیفی از خود به یادگار گذاشته است.»

رجالی کبیر، نجاشی چنین می‌نویسد: «ابوجعفر (شیخ صدوق) ساکن ری، فقیه و چهره برجسته شیعه در خراسان است، او به بغداد نیز وارد شد و با این که در سن جوانی بود، همه بزرگان شیعه از او استماع حدیث می‌کردند.»

علامه بحرانی می‌گوید: «جمعی از اصحاب ما؛ از جمله علامه در «مختلف»، شهید در «شرح ارشاد» و سید محقق طلماد، روایات مرسله صدوق را صحیح می‌دانند و به آن‌ها عمل می‌کنند؛ زیرا همان گونه که روایات مرسله ابن ابی عمیر پذیرفته شده، روایات مرسله صدوق هم مورد قبول واقع شده است.»

برای شناخت فرهنگ رایج زمان شیخ صدوق رحمته الله و ارزش کار او شایسته است در این مقدمه پیشینه تاریخی حدیث شیعه و حوزه‌های حدیثی مرتبط با آن به صورت اختصار تبیین شود.

پیشینه تاریخی حدیث شیعه

دانستن پیشینه تاریخی هر دانشی برای رسیدن به عمق آن دانش لازم و راه‌گشا است. دانش حدیث نیز از این قاعده استثنا نشده و برای رسیدن به شناخت صحیح پیشینه آن باید کاملاً مورد دقت و بررسی قرار گیرد.

پیشینه تاریخی حدیث شیعه به این معنا است که حدیث شیعه در چه بستری شکل گرفته است؟ بستر موجود، خودبه‌خود آماده شده و یا براساس یک فرایند هوشمندانه مدیریتی وسیع و آگاهانه توسط شخص یا اشخاصی خاص ایجاد شده است؟

۱. ویژه‌نامه بزرگداشت شیخ صدوق، ص ۴۴.

۲. ابن بابویه، محمد بن علی، ویکی نور، بازیابی: ۸ اردیبهشت ۱۳۹۷.